
ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
------------------------	---

РОЗДІЛ 1

Методологія дослідження проблем правового регулювання вирішення адміністративними судами спорів у сфері публічно-правових відносин	9
---	---

1.1 Розвиток досліджень вирішення спорів у публічно-правових відносинах в порядку адміністративного судочинства	9
---	---

1.2 Онтологія, гносеологія та аксіологія вирішення спорів у сфері публічно-правових відносин адміністративними судами	46
---	----

1.3 Принципи вирішення адміністративними судами спорів в сфері публічно-правових відносин	75
---	----

РОЗДІЛ 2

Еволюція формування і становлення судової адміністративної юрисдикції у процесуальних формах правореалізації	106
---	-----

2.2 Окремі новели судового адміністративного процесу в контексті правового регулювання вирішення спорів	145
---	-----

2.3 Структура судового адміністративного процесу: актуальні питання визначення	162
--	-----

РОЗДІЛ 3

Теоретико-правова характеристика спорів у сфері публічно-правових відносин як предмета судової адміністративної юрисдикції	179
---	-----

3.1 Спір у сфері публічно-правових відносин як предмет судової адміністративної юрисдикції	179
--	-----

3.2 Конфліктність публічно-правових відносин як умова виникнення спорів у цій сфері	218
3.4 Проблеми систематизації спорів у сфері публічно-правових відносин, які вирішуються адміністративними судами	244

Розділ 4

Актуальні питання вдосконалення правового регулювання вирішення спорів у сфері публічно-правових відносин адміністративними судами	266
4.1 Зарубіжний досвід вирішення спорів у публічно-правових відносинах та шляхи його імплементації в Україні	266
4.2 Побудова нової моделі вирішення спорів у сфері публічно-правових відносин у вимірі міжнародних стандартів судочинства	317
4.3 Удосконалення перегляду рішень адміністративними судами по спорам у сфері публічно-правових відносин	345
ПІСЛЯМОВА	359

ПЕРЕДМОВА

З моменту визнання людини найвищою соціальною цінністю здійснюється перманентний пошук оптимальної моделі ефективної реалізації такої конституційної норми. Функціонування адміністративного судочинства, як процесуальна форма реалізації адміністративної юстиції, виступає гарантом дотримання принципів публічного управління у відносинах між громадянином та державою, і є невід'ємним елементом такої моделі. Варто констатувати, що в означених відносинах простежується протиставлення інтересів їх учасників попри конституційний вектор чітких соціальних орієнтирів спрямування державної діяльності. Такий стан залежить від характеру імперативності правових норм, на основі яких виникають публічно-правові відносини у співвідношенні зі ступенем суспільного розвитку. Нині суспільний зв'язок між владою та громадянином значно деформований проявами корупції, які лише загострюють протистояння між ними, посилюючи недовіру до існуючого порядку управління. За таких умов складно переоцінити роль адміністративного суду як правозабезпечувального інструменту захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Ефективне функціонування адміністративного судочинства перебуває у діалектичному зв'язку із категорією спір у сфері публічно-правових відносин, який віднесено до його юрисдикції. Усвідомлення необхідності ефективного вирішення спорів, що виникають у сфері публічно-правових відносин опосередковує розв'язання такої проблеми фактично за рахунок діяльності адміністративних судів. Про наведене свідчить низка пілотних проектів, реалізованих в судовому адміністративному процесі та постійне оновлення адміністративного процесуального законодавства. За таких умов назріла необхідність комплексного перегляду інституту спору у сфері публічно-правових відносин, що вирішується у порядку адміністративного судочинства в зв'язку із тим, що сучасний стан відправлення такого виду правосуддя стає децю

громіздким та надмірно ускладнюється. Багато новел, що запроваджуються не завжди науково обґрунтовані, а існуючі інститути не у повній мірі відповідають пріоритетності завдань адміністративного судочинства та його висхідним ідеям здійснення.

Стрімке реформування, логіка попередніх наукових досліджень та інтереси практики зумовлюють нагальну потребу у створенні цілісного теоретичного підґрунтя розв'язання наявних теоретико-правових проблем вирішення адміністративними судами спорів у сфері публічно-правових відносин. Побудова такої фундаментальної основи має на меті не лише розробити пропозиції щодо усунення комплексу проблем, наявних у юридичній науці та практиці, а й забезпечити надійний ґрунт з метою подальшого розвитку доктрини адміністративного судочинства з урахуванням інтеграційних процесів у світове співтовариство.

Зважаючи на те, що феномен спору в публічно-правових відносинах підданий аналізу великою кількістю вчених, здійснено спробу об'єктивно врахувати наявні доктринальні погляди, передусім: В.Б. Авер'янова, О.Ф. Андрійко, О.М. Бандурки, Ю.П. Битяка, В.Т. Білоуса, А.І. Берлача, І.Л. Бородіна, В.М. Гаращука, В.С. Гриценка, С.В. Ківалова, Т.О. Коломоець, В.К. Колпакова, Н.Р. Нижник, О.І. Миколенка, Р.С. Мельника, О.П. Рябченко, А.О. Селіванова, М.М. Тищенко, О.І. Харитонові та інших, що стали ґрунтом для розвитку сучасного адміністративного права в Україні.

Правова природа адміністративного судочинства в контексті адміністративного процесу досліджувалася А.М. Апаровим, Н.П. Бортник, С.Т. Гончаруком, А.О. Монаєнком, О.І. Остапенком, О.М. Пасенюком, В.С. Стефанюком, М.І. Смоковичем, М.П. Кучерявенком, О.В. Кузьменко, публічно-правових відносин О.В. Музою, суб'єктів адміністративного права Т.О. Мацелик, адміністративного судочинства В.М. Бевзенком, принципів адміністративного судочинства Н.Б. Писаренко, О.М. Каплею, перегляду судових рішень Р.П. Кайдашевим.

Спори у сфері публічно-правових відносин в проекції інститутів звернень до публічної адміністрації та оскарження в адміністративному праві розглянуті Н.П. Каменською, Д.В. Лученком, захисту

прав фізичних та юридичних осіб в адміністративному судочинстві О.В. Константим, інтересів держави В.Р. Щавінським, у сфері публічного управління Я.В. Лазуром.

Науковий пошук в напрямі дослідження вирішення спорів засобами адміністративного судочинства активно проводився Ю.С. Педьком, а на рівні кандидатських дисертацій Л.В. Бринцевою, А.К. Гасановою, І.А. Качуром, К.О. Тимошенко, Н.Є. Хлібороб, В.П. Юрченко та іншими.

Серед праць вчених близького зарубіжжя варто виділити наукові доробки Д.М. Бахраха, А.Б. Зеленцова, Є.Б. Лупарева, А.К. Саркісова, Ю.М. Старілова, Н.В. Сухаревої та інших, а також Л. Брокера, В. Бергмана, М. Хайнтцена, Й. Пудельки, Р. Пірлінжейру, Х. Казндіса, П. Квости тощо.

Проте, варто вказати, що наведеними вченими розглянуто лише окремі аспекти проблематики вирішення адміністративними судами спорів у сфері публічно-правових відносин. Особливістю пропонованого монографічного дослідження є те, що комплексного вирішення теоретико-правових проблем спорів у сфері публічно-правових відносин в Україні до цього часу не здійснювалося.

У монографії осмислено поняття, сутність, зміст спорів у сфері публічно-правових відносин як предмет адміністративної судової юрисдикції. Здійснено ретроспективний аналіз процесів формування детермінант спорів у сфері адміністративно-правових відносин, що вирішуються у порядку адміністративного судочинства, запропоновано їх характеристику в розрізі онтологічного, гносеологічного та аксіологічного інструментарію пізнання. Закцентовано увагу на теоретико-правових проблемах вирішення адміністративними судами вказаних видів спорів. Запропоновано авторський підхід до поняття спору у сфері публічно-правових відносин та критерії його розмежування з іншими суміжними правовими категоріями. Розкрито ознаку конфліктності публічно-правових відносин як передумову виникнення спорів у цій сфері. Окреслено предмет спорів, які підлягають вирішенню в порядку адміністративного судочинства та представлено класифікацію останніх. З'ясовано сутність процесуальної форми вирішення

спорів у сфері публічно-правових відносин засобами адміністративного судочинства. Розкрито принципи вирішення таких спорів, актуальні питання структури судового адміністративного процесу та досліджено його основні категорії у контексті новел процесуального законодавства. В розрізі вирішення актуальних питань вдосконалення вирішення спорів у сфері публічно-правових відносин адміністративними судами проаналізовано досвід окремих розвинених країн світу та шляхи його імплементації у вітчизняне правове поле, зокрема використання його кращих практик з урахуванням .

Видання рекомендоване для науковців, викладачів, здобувачів наукових ступенів, практичних працівників органів державної влади, суддів, а також усіх тих, хто цікавиться проблематикою вирішення адміністративними судами спорів у сфері публічно-правових відносин.